

קובץ
הערות וביאורים

בלקו"ש, בנגלה ובחסידות

תזריע-מצורע - ב' אייר

גליון לא (רפב)

יצא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

417 טראַי עוועניו • ברוקלין, ניו יאָרק

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים וחמש לבריאה

תוכן הענינים

לקוטי שיחות

כל הרביים הם אחד רק הגוף נשתנה ..... ג
תפלה - בקשת צרכיו ..... ג
פעולה חיובית ופעולה שלילית בכל הלכה ..... ד
ידיעת ה' הוי יסוד היסודות ..... יד
השינויים ברמב"ם בין ה' מלכים לה' חשובה ..... יד

רמב"ם

פעולת המבול בארץ ..... ה
הלל ה' חוטב עצים (גליון) ..... ו
בהקשר דשיעור הרמב"ם דר"ח אייר ..... ו
מאמר שנאמר ביום הצלת הרמב"ם ..... ו
יסוד הרוח (שרשו למעלה או למטה) ..... ז
מ"מ והערות לספר הרמב"ם ..... ז

חסידות

מ"ת - קודם - ולאחר מכן ..... ט
אהרן צריך הזאה על נדב ואביתו (גליון) ..... י
ספר קהילת יעקב (היכן הוזכר ע"י רבנותינו בשלאינו) ..... יא
הערות על אנה"ת ..... יא

שליחות

מדוע לא מנה אדה"ז יום י"ג ניסן בתוך הימים שאין אומרים -
בהם תחנון ..... יב
הפרקים של ס' הרמב"ם ..... יב

שו"ב

הע' על ס' מאמרי אדמו"ר האמצעי ..... יג

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

א. איתא בלקו"ש ח"ח (ע' 463): "דהנה הנשיא כ"ק אדמו"ר הכ"מ הוא הוא הנשיא הבעש"ט אלא שהוא בגוף אחר, דהרי ענין ההשתל' אינו שייך בהמאור עצמו, כי העצמי אויב ער איז, איז ער אינגאנצען כמו שהוא, אשר משום זה הנה יפתח בדורו - לענין ובאת אל השופט - כשמואל בדורו, מפני שבדור הזה הוא הוא הבעש"ט והמשה רבינו שבדורינו, כמאמר אתפשטותא דמשה בכל דרא - ויתרה מזו אמרז"ל (ב"ר פנ"ו, ז) אין לך דור שאין בו כמשה רבנו, "עכ"ל.

ועייג"כ לקו"ש ח"א (ע' 132): " בכלל זיינען אלע רביים, נשיאי ישראל, ביז כ"ק מו"ח אדמו"ר ועד בכלל, אין זאך... " עכ"ל עיי"ש.

ונראה להביא מקור לזה מנגלה: דאיתא כמשנה בכורים (פ"א מ"ד): "אלו מביאים [בכורים] ולא קורין [מקרא בכורים מארמי אובד אבי עד סוף הפרשה]: הגר מביא ואינו קורא, שאינו יכול לומר אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו".

וכתב ברע"ב שם: "שאין אבותיו מישראל והגרים לא נטלו חלק בארץ. והרמב"ם כתב שאין הלכה כמשנה זו, אלא הגר מביא וקורא, ומצי למימר לאבותינו לתת לנו מתני שהארץ ניתנה לאברהם והוא אב לגרים כמו לעשראל דכתיב (בראשית יז) כי אב המון גוים נתתיך ודרשינן ב"י (ברכות יג, א) לשעבר היית אב לארם עכשיו אתה אב לכל העולם. " עכ"ל.

ובתוס' אנשי שם כ' שם: "והתוס' הקשו ע"ז, דנהי דיכול לומר לאבותינו, אבל איך יכול לומר ארמי אובד אבי דהיינו יעקב וכל ענין הפרשה? וע"כ כתבו דמשבשתא הוא עיי"ש. והרמב"ן תירץ: דכל האבות כחד חשיב, וכיון שנתחבר לישראל כל מה שקרה להם נחשב כאילו קרה אליו וגם הגר חייב במצות המורות על יצי"מ כפסח וכדומה" עכ"ל - התוס' (ד"ה למעוטי כו') והרמב"ן (ד"ה והכתיב כו') הם בב"ב (פא, א). עיי"ש, - הרי שענין זה הוא רמב"ן.

הרב ישכר דוד קלויזנר

- נחלת הר חב"ד -

ב. בלקו"ש חכ"ג ע' 220-217 מבואר איך שתורת המגיד שתפלה צ"ל על חסרון השכינה כביכול ולא על שחסר בצרכיו הגשמיים של עצמו, אינו סותר למצות התפלה ע"פ נגלה ש"שואל צרכיו שהוא צריך להם" והוא; דזה מה שחסר בצרכיו הגשמיים הרי"ז מגיע בעצמות ומהות, "ובמילא ווען א איד איז מרגיש דעם חסרון בצרכי הגוף שלו און דאס ברענגט אים צו מתפלל זיין להקב"ה, איז דאס בפנימיות ובאמיתית מצד דעם וואס פנימיותו פילט אמיתית ענינו - בחירת העצמות וואס איז אין

גוף הגשמי דוקא". עיל"ש בארוכה.

ויש להעיר מתו"א שמות ד"ה קול דודי נא, א. וז"ל: "...והנה גם לזה יש רבות מחשבות הטורדות ומבלבלות התפלה. והן המה עונותיו המבדילין. ועצה היעוצה לזה הוא לעורר רחמים רבים ולא על עצמו כי אדרבה כזה הוא מעורר עליו את הדין שדין אותו אם הוא ראוי להתפלל לפני ה' ולעבוד אותו אלא שישב אל ה' וירחמהו ברחמים רבים על גלות השכינה שהיא ניצוץ אלקותו המתלבש במחשבתו"... עכ"ל עיל"ש.

ולא הבנתי בדיוק מהו הפי' בתו"א כאן, דהרי לפי מה שמבואר בלקו"ש הנ"ל הרי נאמר שכמו בשעה שחסר בצרכיו הגשמיים שלו ומבקש עלי' - הגם שמרגיש בגלוי רק החסרון בגשמיות - מ"מ אומרים שבפנימיות ובאמיתית הרי"ז מפני שבפנימיות מרגיש אמיתית הענין; נאמר כמו"כ בשעה שהוא מעורר ר"ר על נפשו - שבפנימיות הרי הוא מצד אמיתית הענין, רחמים רבים על גלות השכינה (כבתו"א שם. ועל' עדי"ז תניא ספכ"ח), וא"כ מפני מה מעורר את הדין? והוא דוקא בשעה שהוא מעורר ר"ר על נפשו (על מעמדו ומצבו הרוחני) משא"כ כשמתפלל על צרכיו הגשמיים (כבלקו"ש שם)!

י.ר.

- תות"ל 770 -

ג. בה"הדרן על... הרמב"ם" מבאר כ"ק אד"ש שבכל הלכה ישנם ב' תנועות "פעולה חיובית - שהדברים שבעולם יהיו כפי דיני התורה... (ו) פעולה שלילית - שלא יהיו באותו האופן כמו שהם מצד עצמם". [במילים אחרות: מצד התנועה החיובית פועל האדם הוספה במציאות העולם, ולא שמציאות העולם תהי' תורה, (וההוכחה הפשוטה לזה: דמציאות העולם הייתה גם לפני קיום ההלכה) ולכן צריכים את התנועה השלילית (ע"י ביטול העולם כמו שהוא מצ"ע) פועל שהתורה תחדור (וזה יהי') מציאות העולם].

והגם שכתוב בכ"ר (פ"א, ו. - והובא שם בהערה 21) שמציאות העולם כמו שהוא מצ"ע "אומרת" שהיא חסרה והתומ"צ צריכים להשלימה, א"כ הרי ע"י התנועה החיובית בלבד כבר פעל (לכאורה) שמציאות-עולם תהי' תורה (שעכשיו העולם שלם) ע"ז מסביר כ"ק אד"ש בהערה 52 שסו"ס פעולת המצוות "היא כעין הוספה על מציאותו" וכדי לבטל מציאותו הקודמת הוא דוקא ע"י התנועה השלילית.

ובלקו"ש ח"ז פ' שמיני (א) מבואר מדוע זה נחשב להוספה על מציאותו, כי העולם מצ"ע נברא באופן שלא יורגש ב' התכלית, ועכשיו כשהאדם ע"י קיום תומ"צ מגלה את התכלית

וכו', הרי"ז הוספה על מציאות העולם כמו"ש מצ"ע.

והנה בלקו"ש שם ממשיך שלב עמוק יותר (לבאר איך אפשר לפעול ש"ונגלה כבוד ה"י יהי' מצד מציאות העולם ולא כדבר נוסף) שמאחר והקב"ה ברא את העולם באופן כזה ש"יתרון האור מן החושך" א"כ הרי זה גופא שלא רואים בעולם את התכלית ("האור") הוא בשביל שהאור שיגלו בו יהי' נעלה יותר (במילים אחרות: זה שלא רואים בעולם את האמת הרי"ז עצמו התכלית והכוונה שבעולם) וא"כ אחר שיהודי מקיים תומ"צ ומגלה את האמת בעולם הוא פועל שזה יהי' מציאות העולם כמו שהוא מצ"ע, ולא כדבר נוסף. - ועיי"ש באורך.

ולא זכיתי להבין דעפי"ז מה פועל התנועה השלילית, דהרי ע"י התנועה החיובית בלבד כבר נפעל שמציאות העולם (ולא דבר נוסף עליו) יהי' תורה?

ואבקש מקוראי הגליון לבאר זה.

א' מאנ"ש

- ברוקלין נ.י. -

ר מ ב ם

ד. ברמב"ם הל' תשובה פ"ג ה"ב "וכן כל העולם כולו אם היו עונותיהם מרובים מזכויותיהם מיד הן נשחטים שנאמר וירא ה' כי רבה רעת האדם".

ולא הבנתי שהרי מקרא מלא דיבר הכתוב ולא יהי' עוד מכול לשחת הארץ. וראה פרש"י שם שהי' דואג נח לעסוק בפנ"י עד שהבטיחו הקב"ה שלא לשחת העולם עוד, מזה מוכן שגם לא ע"י מכול לא יושחת העולם.

ואולי מכאן מקור בנגלה להמבואר בחסידות שהמכול פעל טהרת הארץ, וזהו הטעם שלא יהי' עוד מכול כי לאחרי טהרה זו אא"פ להעולם לירד כ"כ, (ראה לקו"ש חט"ו ע' 25 ואילך, ובכ"מ). והיינו שיש דין בתורה שאם עונותיהם מרובין מיד הן נשחטין ומכיון שהתורה לא תהי' מוחלפת אא"פ לשנות הדין ומה מועיל שבועת הקב"ה ע"ז לבטל דין דתורה. ומזה מכריח חסידות שהפירוש בזה הוא שנשתנה מציאות העולם, שלאחרי המכול שוב אא"פ להיות מציאות כזו.

ומ"מ לא נתבטל הדין בתורה (שלכן הביאו הרמב"ם להלכה), ע"ד ביאור הרמב"ם הידוע (סהמ"צ מ"ע קפז) מדוע הציווי להרוג הז' אומות הוי מצוה הנוהגת לדורות (הובא בהתועדות די"ג ניסן בנוגע למספר ז' מצות דרבנן).

הרב שלמה ב"ר משה הלוי

ה. בגליון פ' שמיני העירו ע"ד מקור לדברי הרמב"ם בפ"י
לאבות פ"ד (ובה"ל ת"ת פ"א ה"ט) אשר הלל ה' חוטב עצים.

וכבר העירו ע"ז הר"א הלימן בספרו תולדות התנאים
והאמוראים מערכת הלל הבלי ע' 364... וכשעלה הלל מבבל למד
מתוך הדחק והתפרנס ממלאכת חטיבת עצים כדמובא בפ"י המשניות
להרמב"ם באבות פ"ד מ"ה וכחובת הלכות שער הפרישות פ"ה
ובריב"ש שאלה קנ"ג ובלי ספק שכן ה' להם בקבלה, ואפשר
שכולם סמכו על הא דאמרינן יומא ל"ה ע"ב אמרו עליו על הלל
הזקן שבכל יום ויום ה' עושה ומשתכר בטרפעיק (ובספר בית
ועד לחכמים ערך הלל אמרתי בדרך השערה שגרסת הגאונים ה' כי
ומא שם "בטרפיז" והוא בלשון ארמי עושה שולחנות כדמובא
בערוך ומזה הוציאו שה' חוטב עצים)...

הרב יצחק וילהלם
- ברוקלין נ. י. -

ו בשיעור היומי לר"ח אייר (א' אייר) כפי שנקבע
במורה שיעור הוא: פ"י מהל' תשובה (ופרקים א"ב מהל' ק"ש)
וּשם בהלכה ה' מאריך הרמב"ם "... לעולם יעסוק אדם
ואפילו שלא לשמה..." ולהעיר ממה שדיבר כ"ק אד"ש בהתוועדות
דמבה"ח אייר ע"ד הצירוף דשם הוי' בחודש זה "יתהלל המתהלל
השכל וידוע" שתוכנו בענין ה"ל "לעולם יעסוק בתורה ואפילו
שלא לשמה".

א' מאנ"ש
- ברוקלין נ. י. -

ז בסוף פירוש הרמב"ם עמ"ס ר"ה ובכ"מ בדפס מ"ש הרמב"ם
וז"ל: בליל אחד בשבת בארבע ימים לירח אייר נכנסתי לים
וביום שבת עשירי לאייר שנת ארבעת אלפים ותשע מאות וחמשה
ועשרים ליצירה עמד עלינו נחשול שבים לטבעינו והיה זעף גדול
בים ונדרתי עלי ששני היםים האלה אצום בהן ואתענה בהם
תענית צבור שלם אני ואנשי ביתי וכל הנלוים עלי ואצוה על
בני להעשות כן עד סוף הדורות שיצאו מאותם ויתנו צדקה כפי
כחם. ומנדרתי שאתא אני יושב לבדי בעשירי באייר לא אראה
אדם אלא מתפלל וקורא כל היום ביני לבין עצמי. וכשם שלא
מצאתי בים באותו היום אלא הקב"ה כך לא אראה אדם ולא אשב
עמו אלא אם כן נאנסתי - וליל אחד בשבת שלשת ימים לירח
סיון יצאתי מן הים בשלום ובאנו לעכו ונצלתי מן השמד
והגענו לארץ ישראל. ויום זה נדרתי שיהא יום ששון ושמחה
ומשתה ומתנות לאביונים אני וביתי עד סוף כל הדורות.

ע"כ מדברי הרמב"ם.

והשיעור היומי ברמב"ם שנה זו בג' סיון הוא - ג"פ הראשונים דהל' לנ"ט.

ואגב יש לציין שגם המאמר דלקו"ת תזריע (פרשתנו) ד"ה קמיפלגי במתיבתא דרקייע (שמכואר בו פסק הרמב"ם כבהרת כמתיבתא דרקייע) - נאמר ע"י כ"ק אדה"ז ביום ה' ג' סיון תקס"ט (ראה סה"מ הנחות הר"פ ע' קנד. ועי' סה"ש ה'ש"ת ע' 42 שהרמב"ם הוא ריש מתיבתא בהיכל דמתיבתא דרקייע).

(ועי' מ"ש עד"ז בגליון הערות וביאורים ל"א ניסן ש.ז. אשר גם בימים ההם היתה מסיבת "חנוכת הבית" בכ' טבת (יום הילולת הרמב"ם) תקס"ז ואמר אז אדה"ז מאמר ובו ביאור בהרמב"ם (סהמ"צ וס' היד ועוד) ונדפס המאמר בלקו"ת כו' ע"ש בהגליון).

הרב אלי' מטוסוב
- ברוקלין נ.י. -

ח. כסה"מ תורת שמואל - תרכ"ט בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע כו' (עמוד קפ"ו) איתא:

...ד' יסודות ארמ"ע טבע ג' יסודות רמ"ע להיות נמשכין מלמעלמ"ט מפני כי שרשן הם למטה אבל יסוד האש להיות כי שרשו הוא למעלה לכן טבע האש שעולה למעלה... עכלה"ק.

וא"מ איך לתווך זה עם מש"כ הרמב"ם בהל' תשובה פרק ה' הלכה ד':

...היוצר חפץ להיות האש והרוח עולים למעלה והמים יורדים למטה... עכ"ל.

נמצא - להרמב"ם - שיסוד הרוח עולה למעלה ואילו בד"ה הנ"ל "כתב שיסוד הרוח" יורד למטה, ובפרט קשה הרי"ז ענין של "מציאות", וא"כ איך יכול מחלוקת במציאות?

הרב זלמן וויינפעלד
- ברוקלין נ.י. -

ט. מ"מ והערות לספר הרמב"ם*
הל' ק"ש פ"ג ה"ז: "היתה צואה יבשה" ראה ברשב"א והמכתם בברכות כה, א בשם הראב"ד.

(* אחד מהענינים שאפשר להוסיף על הספר "מראי מקומות" למשנה תורה, הוא, לציין מקור דברי הראב"ד, שנו"כ הרמב"ם לא ציינו מקורו, ויהיו ממזכי הרבים.

הל' תפלה

פ"ב הל"ח "המלך הקדוש...המלך המשפט" מה שכתב בכסף משנה ובכ"י ס' תקפב כשם הרב מנחם. כתבו רוב הראשונים כמו המכתם, מאורות בשם הראב"ד, - שדרכו של רבינו מנחם להביא דברי הראב"ד בסתם -

הל' תפילין פ"ד, ה"י "זמן הנחת תפילין ביום ולא בלילה": וראה בספר המכתם ט, ב. בשם הראב"ד וז"ל: והקשה הראב"ד דהא אסיקנא הילכתא בעירובין (צו, ב) דלילה נמי זמן תפילין הוא ותירץ דהני מילי לענין מיחלץ דלא חליץ להו אם היו עליו מבעוד יום, אבל לענין אנוחי לכתחילה לא מנח להו אלא לאחר שיאור היום, כדי שיראה חבירו כו', וכ"כ בארחות חיים הל' תפילין ס' יא בשמו. וראה במאירי וברשב"א.

הל' תפלה יא, א: "צריך להכין לו בית שיכנסו בו לתפלה...ומקום זה נקרא בה"כ". ראה זהר בשלח נט, א: "פקודא יט דבעי למבני מקדשא לתתא כגוונא דבי מקדשא לעילא".

"ולקנות להם ספר תורה נביאים וכתובים" וכתבו כמה ראשונים אפילו יש להם כופין, וראה בהלכות שכנים פ"ו ה"א משמש משמע שכן דעת הרמב"ם.

ה"ג "כדי שיעלה עלי' הקורא בתורה": ראה נחמ"ח, ד. ורש"י שם.

ה"ה "ובתל מדרשות": כגירסת בה"ג, והרי"ף, אבל בתוספתא ליתא תל' אלו.

ה"ו "מותרין לאכול ולשתות בהן" ראה שו"ת הרשב"א ח"ד ס' רעח.

ה"ו "הספד של רבים הספד גדולי חכמי אותה העיר": וכן משמע בתשובות הרמב"ם ס' כג: "הספד של רבים הוא כשמת אחד מגדולי העיר אז חייבין כל העם להספידו".

* * *

מעניין מאד מה שכתב השל"ה על הרמב"ם וז"ל השל"ה בתורה שבכתב אור חדש.

ואני בעניי בחרתי לילך ולמנות בדרך הרמב"ם ושלא לנטות אנה ואנה כי בו בחר ה' וחנונו כבינה דעה והשכל לאסבורי מילתא בטעמא וטעמו ונמוקו עמו והשריש כולם בי"ד שרשים אשר הקדים למנין המצוות של ושם ביאר באר היטב את שראוי למנות ואת שאין ראוי למנות, ואף שהרמב"ם ז"ל עשה איזה השגות על זה יש מהחכמים שבאו אחריו וסלקו

תלונותיו באופן שרשיו מרובין ואפילו באות כל הרוחות שבעולם ונושכות כהן אין מזיזין אותו ממקומן ומי שחלק לו ה' מהחמה ימצא על הרוב שהרב בעצמו בי"ד שרשיו שמר את עצמו מאיזה השגה ותיקן בדבריו הנעימים.

הרב אהרן חיתריק

- ברוקלין נ.י. -

ח ס י ד ו ת

ל. בד"ה והחרים הו"י דאחש"פ ש.ז. איתא וז"ל: "והנה בשביל המשכה זו של התורה בעולם למטה, צריך להיות הכנה. והיינו שאינו מספיק אפילו זה שירדה ממדריגה למדריגה בסתר המדריגות וכו' אלא שצריך שיהי' במצב מיוחד של הכנה וכלי ומעין לקבל את התורה... וכדי שהעולם יהי' מוכן לקבלת התורה, צריך לפעול ענין היציאה ממצרים... שהרי גם לפני מ"ת הי' כבר ענין לימוד התורה וקיום התורה, ומ"מ לא הי' העולם מוכשר לקבל את הגילויים שבמ"ת, ולכן לא הי' אז ענין של נתינת התורה... עכ"ל. עיי"ש. שמה משמע שהמניעה היתה מצד התחתון.

ויש להעיר מד"ה ויהי כיום השמיני תשמ"ב, דשם לכאור' מודגש באו"א קצת וז"ל (כס' מאמרים תשמ"ב ע' 161)... "ואח"כ הי' החידוש דמשה שהוא השביעי. שהוריד את השכינה למטה בארץ, במ"ת... היינו המשכת העצם, דעד מ"ת היתה הגזירה דעליונים לא ירדו לתחתונים ותחתונים לא יעלו לעליונים, שהיתה גזירה דתחתונים לא יעלו למע' משום שהיתה כביכול גזירה שהעליונים לא ירדו למטה. ובמ"ת הי' ביטול גזירה זו, היינו גם ביטול ההגבלה שלמע' כביכול ולכן גם ביטול ההגבלה שלמטה". עכ"ל. עיי"ש ועד"ז בכ"מ שמה משמע שהמניעה היתה מצד העליון.

והפ"י בזה יובן בהקדים מה שמבואר בארוכה בלקו"ש חט"ו לך לך ג' שיש ג' תקופות וענינים בסדר והדרגה זא"ז וז"ל (ע' 85): (א) קודם ההכנה צו מ"ת. (ב) הכנה למ"ת. (ג) מ"ת. וממשיך ומביא שם (ע' 86) דוגמא לזה מג' אופנים בהשפעת הרב לתלמיד: (א) שנותן לו רק הדבר שכל לבד - אבל אינו מורה לו איך ללמוד בעצמו. (ב) שנותן לו דרך בלימוד שעיי"ז יהי' שייך ללמוד ולהכין בכח עצמו. (ג) שמשפיע לו השפעה כזה שפועל על התלמיד כל כך עד שחושני התלמיד נעשים כחושני הרב. עיי"ש בארוכה. (ועי' ע"ד ג' תקופות הנ"ל לקו"ש ח"ד ע' 1139 סוף הע' 22, ואיכ"מ).

וי"ל דבתקופה ב' הנ"ל - הכנה למ"ת - יש ב' פרטים;

וכמו שמבואר אודות מ"ת (תקופה ג' הנ"ל) שהיו ב'פרטים: מה שעליונים ירדו למטה, שזה נתן האפשריות (והיכולת שאח"כ יהי' ב) התחתונים יעלו למע' וכפשטות הדוגמא הנ"ל מג' האופנים בהשפעת הרב להתלמיד (הרי יש: 1) השפעת הרב (2) ואיך שזה נתקבל אצל התלמיד - ומה שנפעל בו על ידה. ועד"ז בתקופה ב' הנ"ל - הכנה למ"ת יש: 1) מה שמלמע' נתנו האפשריות והיכולת שע"י עבודת הבירורים - ויציאת מצרים ומיצרים, יהי' העולם כלי למ"ת, היינו שהוא בכח כבר להיות כלי. (2) מה שהעולם נעשה כלי בפועל ע"י כל עבודת האבות, והסיום והגמר ע"י יציאת מצרים, אבל כל זה הוא רק בבחי' כלי והכנה דוקא, ואינו שייך להעילוי של מ"ת - תחתונים יעלו כו'.

ועפ"ז יובן שכד"ה והחרים הנ"ל מדובר אודות תקופה הב' הנ"ל הכנה למ"ת, היינו שכבר יש הנתינת כח מלמע' שהעולם יהי' כלי אבל מ"מ עדיין לא הגיע להיות בבחי' כלי בפועל - הסיום - עד היציאה ממצרים ומיצרים המדובר במאמר שם. משא"כ בד"ה ויהי ביום השמיני הנ"ל מדובר אודות תקופה הג' הנ"ל - מ"ת, וקודם מ"ת היינו קודם שהעליונים ירדו למטה אין ביכולת כלל שהתחתונים יעלו כו' וכידוע.

ואולי יש לקשר כ"ז עם המבואר בלקו"ש חט"ז ע' 281, שוה"ג להע' 40 עיי"ש. ואיכ"מ.

ל.ו.ו.

- תות"ל 770 -

יא. באחד מגליונות דקובץ הערות וביאורים בזמן האחרון העיר א' במ"ש בתו"ח שמות נד, ריש ע"ב וז"ל: יוסף הי' בו נשמת נדב ואביהו בבחי' רוח ונפש שבו וע"כ נשמת נדב שהוא בחי' רוח דיוסף לא הי' צריך אהרן הזאה ג' וז' כלל. ושאל הלה פ' הדבר.

הנה ענין זה הוא בשינוי לשון קצת באוה"ת מקץ (כרך ו) תתשא, ב. - נעתק בספר הליקוטים דא"ח ע' נדב ואביהו - וז"ל: ונדב ואביהו הי' נ"ר של יוסף, ואנחנו טמאים לנפש אדם זה אביהו, אבל נדב הי' מבחי' רוח ולא היו צריכים הזאה בשבילו כלל.

והיינו שלשון הכתוב "ואנחנו טמאים לנפש אדם" - שלפי דרשת חז"ל (סוכה כה, ריש ע"ב) "מישאל ואלצפן הם שהיו עוסקין בנדב ואביהו" - מלמד שרק אביהו שהי' מבחי' נפש דיוסף הוצרך הזאה לטהרו שיוכל להקריב פ"ש, משא"כ נדב שהי' מבחי' רוח לא הי' צריך הזאה.

דיוק זה "אנחנו טמאים לנפש אדם" ולא "רוח" -

מפורש הוא בלקו"ת להאריז"ל על הפסוק ובארוכה בפרשת ויקרא בדרוש נדב ואביהו (וכן כש' הפסוקים על הפסוק) אלא ששם לא חילק (כמדומני) בין נדב ואביהו אלא דשניהם שייכים לבחי' נפש. עי"ש. ובלקו"ת ויקרא שם "כבר הודעתך ענין זה באור", ובנדאי הבקיאים בכתבי האריז"ל יוכלו למצוא המקור להמבואר בתורת חיים באוה"ת בחילוק בין נדב ואביהו.

אלא שעדיין צריך עיון הלשון כתו"ח "לא הי' צריך אהרן הזאה" - שלכאורה בחז"ל הוזכר רק מישאל ואלצפן שהיו עוסקין בנדב ואביהו, ובאוה"ת הלשון אמנם "לא היו צריכים".

ויש להעיר דלהמ"ד בתורת כוהנים שמיני דמתו בפנים הרי לכאורה נטמא גם אהרן בטמאת אוהל (שהרי בודאי הי' נמצא אז באהל מועד, וכמפורש לאח"ז ומפתח אהל מועד לא תצאו). אבל כבר שקו"ט במפרשים (צויינו בלקו"ש ח"ז ע' 100 הערה 11) דא"כ נטמא המשכן עצמו וצריך הזאה כו'. ובשלמא לתי' הזית רענן שטומאת אהל עדיין לא נאמרה מתורץ גם בנוגע לאהרן ובניו. אבל לתי' הטור הארוך שהבנין נחשב קבוע ולא נטמא עדיין קשה בנוגע לאהרן ובניו. ובפלי' התוס' על התורה נשארובצ"ע.

אלא שבכל אופן הרי מוכרח שאהרן ובניו לא נטמאו בפועל כי מפורש נאמר ומפתח אהל מועד לא תצאו. ולהעיר ג"כ מהתועדות ש"ק העברה בשיתה א' אודות מאמרי אדהמ"צ. ואולי הוסיף תיבת "אהרן" לרמז לשקו"ט הנ"ל (אף שהמסקנא אינה כן). ולהעיר ג"כ משיתה האחרונה דש"ק זו. ואם שגיתי ה' יכפר בעדי.

הרוצה בעילום שמו

- כרוקלין נ. י. -

לב. בד"ה ציון במשפט השל"ה הערה 4 (ועד"ז בכ"מ): קהלת יעקב... ספר שהובא בכ"מ ע"י אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע.

ולהעיר, שספר זה (שנדפס בשנת תר"ל) הובא כבר ע"י אדמו"ר מהר"ש בהמשך וככה תרל"ז (שבע שנים בלבד אחר הופעתו) פרק קט: "כתיוונים תיקון תריסר נעל הוא הגוף של אדם ועליו אמר למשה של נעלייך. (הובא בסק"י ע' נע)". "סק"י" אינו אלא "ספר קהלת יעקב", ושם בערך "נעל" הובאו דברי התקו"ז הללו (מ"ש ע' נע" הוא פליטת הקולמוס של הר"ש הסופר, אולי מחמת שנתחלפה האות ל' בסיוס המוסגר).

הרב משה ישראלי

- ברוקלין נ. י. -

יג. באוה"ת ענינים ע' סט: "אמ"מ ואנחנו שמענו מפ"ק

אזמו"ר נ"ע בשלהי אדר תקע"ב שא"ס ב"ה ה'י' לכול להוות ריבוא רבבות ספירות פי' שיהיו מהות ספי' אחרי"י.
 ובהערות שם מציינים למגדל עז, שם נדפסה רשימה זו "ושם בתוס' מ"מ".

ולהעיר, שבמג"ע שם נשמש מ"מ עיקר - והוא מאמר אדה"ז שנאמר "בשלהי אדר תקע"ב". מאמר זה הוא ביאור לד"ה יביאו לבוש מלכות שבתו"א מג"א [כמ"ש במ"מ הכת"י שבסוף התו"א שבסוף התו"א שד"ה יביאו לבוש הוא מפורים תקע"ב], ושם (תו"א צב, ג) מפורש: "מאחר שא"ס ב"ה אינו בגדר הספירה... ה'י' ממשיך רבוא רבבות ספירות וגם באופן ומהות אחר שאינן בגדר ומקום ספירות הנאצלים" [ההביאו הצ"צ גם לקמן (באור התורה ענינים) ע' רפו: "ובביאור דלבוש מל' כ' מצד או"א סלמ' מהקו ה'י' יכול להיות רבוא רבבות ספי' וכו']. ואגב למדנו מכאן שהביאור הנ"ל נאמר בשלהי אדר. ובאתי להעיר.

הנ"ל

ש י ח נ

יד. בהתועדות די"ג ניסן הקשה כ"ק אד"ש למה לא מנה אדמוה"ז בשו"ע גם את יום י"ג ניסן בתוך אלו הימים שאין לומר בהם תחנון מצד עצמם, כמו י"ב ימים הראשונים דניסן שבהם הקריבו י"ב הנשיאים. והקשה הרי יום י"ג הוא כנגד הדלקת והטבת גורת המנורה ו"שלך גדולה משלהם".

ואולי יש לתרץ בזה שהם הקריבו כל אחד קרבן שלו ביום שלו וכיון שזהו זכות יוצא מן הכלל ביום זה ה'י' זה יום טוב שלו. משא"כ זכות אהרן ובניו בהדלקת הנרות היתה דבר יום ביומו כל הימים, ובזה היתה זכותו גדולה משלהם. ואם תאמר שהוא באמת גדולה משלהם ה'י' צ"ל כל יום דימי השנה להיות יום טוב ואין לומר תחנון כלל כל ימי השנה, ולא רק ביום י"ג ניסן.

הרב ישראל מאיר אלטיין

- פיסטבורג -

טו. בהתועדות די"ג ניסן ביאר כ"ק אד"ש זה שהרמב"ם מזכיר מספר פ"ג הלכות אכל לא מספר הפרקים, כי כידוע היו כמה מהדורות לס' היד ו'חלו שינויים במספר הפרקים וכמפורש בצילום גכ"ק הרמב"ם ששינה מספר הפרק, אמנם החלוקה לפ"ג הלכות היתה קיימת לפי כל המהדורות.

ולהעיר שמצינו בריבוי מקומות שהרמב"ם מצוין למ"ש

בהלכה אחרת ("כמו שנת' בהלכות ... " או "כמו שית'...") ואינו מציין הפרק עפ"ל הנ"ל מובן - כי היו כמה מהדורות ואם ה' מציין הפרק ה' צריך לשנות הציונים וכו' בכמה מקומות. וראה שיחת ש"פ חוקת תשד"מ (לה"ק סט"ו).

אולם בהל' תשובה פ"ה הל' ה' מציין להל' יסודי התורה פ' שני וכן בהל' תשובה פ"ח ה"ג מציין לפ' רביעי מהל' יסודי התורה.

ויש לומר עפ"י המבואר בלקו"ש כ' טבת ש.ז. הערה 45 שד' פרקים הראשונים הם כנגד ד' אותיות שם הוי' שלכן ב' פרקים הראשונים הם מעשה מרכבה וב' פרקים שלאחרי זה - מעשה בראשית, שהוא ע"ד החילוק דארבע אותיות שם הוי' (כנראה הכוונה - החילוק דנגלות ונסתרות. ועיין ג"כ לקו"ש יתרו ש.ז. בהחילוק דמעשה מרכבה ומעשה בראשית).

שמזה מובן שחלוקה זו בפרקי הס' הוא ענין יסודי ולכן יש לומר שהיתה קיימת לפי כל המהדורות.

הרב יעקב ליב אלטיין
- ברוקלין נ.י. -

ש ו נ ת

טז. במאמרי אדמונה"א שיצא לאור זה עתה ע' רכג מכיא אודות ד' מחנה שכינה "כמבואר בזהר פ' פקודי בפרטות על פסוק איש על דגלו באותות".

ובהערות המו"ל .. בזהר פ" פקודי - וכך הוא בשער האמונה פ' נד. וראה זהר במדבר קיח, ב.

ולכאורה כדאי ה' לציין - על כל פנים ג"כ - לזהר פקודי רנד, א. ואילך. (אף שלא הובא שם (כמדומני) איש על דגלו). ועיין שם האריכות, שלזה לכאורה הכוונה בהדגישו בהמאמר "בפרטות".

יעקב ברוך קליינמאן
- ברוקלין נ.י. -

יז. בענין ח"ש ה"י.ע. באות יא הנה מה שהביא בשם אוה"ת מפורש כך בתו"א (וישב כט, א.) סוף ד"ה שיר המעלות וז"ל: "ונדב ואביהוא היו נ"ר של יוסף. ואנחנו טמאים לנפש אדם זה אביהוא. אבל נדב היה מבחי' רוח ולא היו צריכים הזאה בשבילו כלל." עכ"ל הנוגע לענינינו.

הרב ישי גלעדי
- ברוקלין נ.י. -

יח. בה"הדרן" על הרמב"ם (י"ל לי"א ניסן) בתחלתו מביא מהל' יסוה"ת (פ"א ה"א) "יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי ראשון וכו'" ומדייק דמאי נפק"מ להלכה שידיעת ה' הוי יסוד היסודות, ואין לומר שכותב זה לומר הלכה דצריכים ללמוד הענינים דהל' א-ו קודם שאר הענינים שבתורה וכו' מכיון דהוי יסוד היסודות, דהא א"כ לאחר ה"ו כשמתחיל בשאר ענינים דיסוה"ת הוי' לו גם שם לכתוב בפנים החיבור דהל' אלו הוי יסודים, וצריכים ללמוד אותם לפני שאר הענינים

ולכאורה עפ"י מה שמביא בהשיחות הכלל דהרמב"ם כתב ספרו כסדרו, וסומך על מה שכתב לפניו, לכאורה לאחר שמביא שמהל' א' עד ו' הוי יסוד היסודות ולומדים אותם בתחלה, כשכא להל' ז' ויודע שבהכותרת קורא הרמב"ם הל' אלו יסודי התורה, הרי כבר יודע ההלכה דצריכים ללמוד זה לפני שאר הענינים?

ווסף במס
- תלמיד בישיבה -

לט. בה"הדרן" על הרמב"ם חלק ב' בתחלתו (ע' 28) כותב שם שצריכים להבין טעם השינויים של הרמב"ם בין הל' מלכים להל' תשובה א) בהל' תשובה נקט הרמב"ם "חולי" ובראשונה - שמזה לכאורה משמע שהוא ה"עיקר" של הדברים המונעים, משא"כ בהל' מלכים משמיט המלה "חולי"? ב) בהל' מלכים מוסיף "ולא קנאה ותחרות"? ג) מהל' מלכים משמע שכיון שהטיבה תהי' מושפעת וכו' זוהי סיבת וטעם הדבר שלא יהי' שם וכו', משא"כ בהל' תשובה כותב הרמב"ם וישפיע וכו' שזה משמע שזה פעולה מיוחדת? מהי ההוספה של "מעדנים" על "כל הטובות", ומדוע מוסיף זה דוקא בהל' מלכים? ואח"כ מדייק יותר בהל' מלכים גופא - ועיין שם בהביאור שמבאר שכיון שתוכנו של ספר היד הוא לפעול חידוש ושינוי בה"עולם" שיהי' מתאים עם הוראות התורה ולכן כיון שבימוה"מ תהי' שלימות ב"קיום המצות" וגם "מציאות העולם" תהי' כפי הוראת התורה ולכן בא כל השינויים בין הל' תשובה להל' מלכים וכו' עיין שם.

והנה לכאורה יש דיוק נוסף בין הל' תשובה להל' מלכים שאינו עומד ומבאר אותו והוא שבהל' מלכים כותב הרמב"ם "ובאותו הזמן לא יהי' שם לא רעב ולא מלחמה ולא קנאה ותחרות" ומקדים "רעב" ל"מלחמה" - משא"כ בהל' תשובה כותב "הבטיחנו בתורה... שיסיר ממנו כל הדברים המונעים אותנו מלעשותה כגון חולי ומלחמה ורעב וכיו"ב וכו' ומקדים "מלחמה" ל"רעב"? וזה אינו עומד ומבאר.

והנה לפי הביאור שם אולי אפשר לבאר בדא"פ החילוק

בין ה' מלכים לה' תשובה בסדר "רעב ומלחמה", והוא שעל
 פי הביאור שם הרי בהל' מלכים מדבר איך שה' מציאות של
 העולם" תהי' בשלימות וכו' ולפ"ז לכאורה אפשר לומר שמשו"ז
 מקדים הרמב"ם בהל' מלכים רעב לפני מלחמה כיון שרוצה
 לשלול תחלה אותם ה"דברים המונעים" שמנגדת יותר ל"מציאות
 העולם" שיהא ע"פ תורה והיינו "רעב" שהיא נוגע יותר
 ל"מציאות העולם" מאשר "מלחמה" כיון ש"רעב" היא במציאות
 העולם היינו שאין הארץ מצמיח פירות ומזון, משא"כ מלחמה
 היא ענין צדדי (ודבר המעכב צדדי) שיש בעולם, היינו שעל
 העולם יש ענין של מלחמה המונע וכו' ולכן כותב הרמב"ם מן
 הכבר אל הקל "מלחמה" אח"כ "רעב" ואח"כ ענין צדדי עוד
 יותר "קנאה ותחרות". משא"כ בהל' תשובה כותב הרמב"ם רעב
 קודם מלחמה כיון ששם מונה תחלה הדברים המונעים יותר תחלה
 והוא "מלחמה" - כיון דרעב הפירוש הוא (לא שאין שום דבר
 לאכול אלא) שיש מה לאכול אלא שזה באופן של רעב היינו
 שאינו מספיק וכו' ונשארים רעבים, משא"כ מלחמה הרי זה
 ענין של סכנת נפשות שזה מונע עוד יותר ולכן מקדימו שם
 הרמב"ם לפני "רעב", וזה שמביא שם "חולי" לפני כולם הוא
 משום שהכוונה הוא חולי שמונע ממש, היינו חולאים קשים
 וכו'.

יצחק הומינר

- תלמיד בישיבה -

לעילוי נשמת
הרה"ח ר' שלום ישעיה ב"ר מנחם מענדל ע"ה

ד י ו ט ש

נפטר ה' אייר, ה'תשכ"ט

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס ע"י משפחתו שיחיו